

Prolog

LæstadiusMuseets Vänner (LMV) bildades 2008 och har sedan dess stöttat och marknadsfört Læstadiusmuseet i Pajala, samt arrangemangen vid temaveckor och temadagar. Höjdpunkten och ”grande final” blev Kvikkjokk-dagarna 2017 till 200-årsminnet av Carl Eric Læstadius, som dog 7 juli 1817.

En framtidsplan för Læstadiusmuseet, som skapades i november 2013, hade som syfte att påverka beslutsfattare och säkra museets utveckling. Rapporten innehöll en krönika över museets program under åren 1998 till 2013. Nedan finns en förteckning över de årens temarubriker, kompletterat med en beskrivning av programmen för åren 2014 till 2017.

Læstadiusveckorna de första 15 åren

Från 1998 till 2000 – Skolprojektet under Ellen Groths ledning

2000 - Læstadiusjubileet: Lars Levi Læstadius 200 år

2001 - Örtkännedom - livet i pörtet och vandring i Læstadius fotspår

2002 - Livet i pörtet och Læstadiusmåltiden

2003 - Samisk identitet, franska expeditionen, Sions sånger och livet i pörtet

2004 - Læstadius språk och vandring i Kengis

2005 - Från nybyggardotter till vår prostinna - 200 år efter Brita Cajsas födelse

2006 - Om väckelsens språk och spridare - mångkulturåret

2007 - I Guds fria natur - Linnéåret

2008 - Vägar till visdom - 200 år efter Læstadiusbrödernas skolstart

2009 - Märkesåret 1809: Orden vandrar över gränsen.
200 år sedan en gräns klöv Sverige och Finland

2010 - En tjänande Marta, en lyssnande Maria - om väckelsens kvinnliga bas

2011 - Minnesåret: 200 år efter Johan Raattamaas födelse, 150 år efter Lars Levi Læstadius död och 170 år efter brodern Petrus död

Læstadiusdagarna från 2012

2012 - Minoriteternas Læstadius – om språkens betydelse

2013 - Lapplands Maria 200 år och Læstadius som samhällsdanare

2014 - Læstadiusmuseet – ett kulturarv

Förmiddagen 8 juli gick i predikanten Erkki Antti Anderssons fotspår, med utfärd till Juhonpieti och Erkheikki. Harry Ylipää guidade och berättade. Vi besökte Snellgården i Erkheikki med intressanta bilder och möbler, och en titt in i gårdens rökbastu under potatiskullen.

På eftermiddagen samling i Kyrkans Hus med debatt mellan beslutsfattare och museiintresserade, på temat ”Att förvalta Læstadiusarvet i dag – och i morgon”. Anneli Mäkinen inledde med en överblick av museets verksamhet under 15 år. På kvällen psalmsång och kaffe vid pörtet.

Onsdag 9 juli redogjorde Hans Læstadius för prästgårdar i Karesuando, Pajala och Kengis, samt för kyrkoherdar i Pajala från 1816 till 2014. Kommande Læstadiusdagar 2015-2017 diskuterades livligt. Årsmöte med LMV på eftermiddagen, följt av gemensam middag på Tannavallen.

2015 - Kraftgestalter från Tornedalen

Tisdagen 7 juli 2015 blev en stor minnesdag i Pello, för Ragnar Lassinantti (100 år) och Oskar Haapaniemi (110 år). Presentationer hölls av Allan Lehto, Ragnars son Gunnar Lassinantti, Karl-Erik Tjäder och av Paavo Korteniemi. Några av talen finns på LMV hemsida. På eftermiddagen gjordes en rundtur med buss till Lassinanttis och Haapaniemis hemmiljöer, följt av besök vid Svansteins kyrka med kransnedläggning på Lassinanttis grav. Under kvällen samlades vi i finska Pello kyrka för en psalm- och sångkväll.

Onsdagen 8 juli samlades vi i Kyrkans Hus i Pajala för planering av kommande år, samt för årsmöte i vår förening. Följande Læstadiusdagar planerades:

2016, 12-13 juli: Om ordets och markens odlare i læstadiansk bygd – Erkheikki och Pajala
2017, 7-8 juli: 200-årsminnet av Carl-Erik Læstadius död. Plats Kvikkjokk.

Församlingen har under sommaren 2015 guidat besökare med hjälp av kyrkans ungdomar. Anneli Mäkinen har gett dem bakgrundsfakta och information om Lars Levis och Brita-Cajsas liv, samt stöttat som guide för finska besökare.

I september gjorde Finska kyrkans tidning Kotimaa ett förtjänstfullt reportage om Laestadius, museet och Laestadius vandringsled på finska sidan.

2016 - Erkheikki: Om ordets och markens odlare i læstadiansk bygd

Vi började tisdagen 12 juli med samling vid Wanhainengården och vandrade sedan till Snellgården och Kamaripirtti. Därefter ett program på Folkets Hus med föredrag av Birgitta Osterman om fadern William Snell, och Lars Elenius som talade om William Snell, Svante Snell och Walde Lorens Wanhainen. Som avslutning visades filmen ”Tornebygd” från 1943.

Onsdagen 13 juli samlades vi i Kyrkans Hus i Pajala för årsmöte och samtal om LMV:s framtida roll, samt planering av 2017 års minnesdagar i Kvikkjokk. Preliminärt beslutade vi att LMV skall avslutas efter Kvikkjokk-dagarna. Andra beslutet tas då på årsmötet 7 juli 2017. Dagen avslutades med psalmkväll i pörtet med Paavo och Anja Korteniemi.

2017 - Kvikkjokk: 200 år efter Carl Eric Læstadius död

Den 7 och 8 juli 2017 ägde våra Læstadiusdagar rum i Kvikkjokk, den plats där bröderna Lars Levi och Petrus växte upp hos sin äldre halvbror Carl Eric. För arrangemanget stod LMV och Linnésamfundet Polcirkeln, med stöd från Jokkmokks församling och kommun, samt från Luleå Stiftshistoriska sällskap.

Fredagen 7 juli inleddes med en minnesstund vid kyrkan och Carl Eric's gravkors, ledd av prostén Gotthard Nilsson. Därefter föreläste professor Daniel Lindmark från Umeå om kyrkans verksamhet i lappmarken, med fokus på Carl Eric Læstadius och hans farfar Johan III Læstadius. Plats ungdomsgården, f.d prästgården, där Jokkmokks församling sedan bjöd på kaffe och välsmakande smörgåsar.

Samling i kyrkan där en bildutställning fanns att beskåda, med bl.a foton från 1860-talet tagna av Lotten von Düben under hennes vandringar i lappmarken. Porträtt av kyrkoherden Johan VI Læstadius med familj, samt bilder av landskapet i Kvikkjokk med gamla prästgården och klockaregården.

Släktforskare Hans Læstadius från Stockholm presenterade sedan släkten Læstadius och dess anor och ättlingar. Kyrkan och ungdomsgården hade ett 50-tal åhörare, varav 14 ättlingar i olika Læstadius-grenar kunde presenteras. Fritz Læstadius, f.d Niemi, presenterade erfarenheterna från namnprocessen och bevisen med DNA. På kvällen avnjöts en välsmakande årsmiddag i ÅrreNjarka fjällby med 34 deltagare. LMV sponsrade en del av kostnaden.

Efter middagen avhölls LMV årsmöte, där idéer om Læstadiusmuseets framtid och fortsatta temadagar diskuterades. LMV kommer att upphöra som vänförening 30 april 2018, men att dessförinnan stämma av med Pajala församling. Vi föreslog att ett samarbete mellan Sverige och Finland skulle kunna ge nytt liv åt verksamheten.

Lördagen 8 juli inleddes med en botanisk vandring från Kvikkjokks fjällstation ned mot båtlänningen nära Kamajokks utflöde. Lars Andersson från Luleå, make till Læstadiusättlingen Inger Elenius, guidade vår grupp med sakkunskap och stor inlevelse.

På eftermiddagen föreläste i kyrkan Sarek-kännaren och författaren Hans Fowelin från Lund om den gamla Prästavägen mellan Kvikkjokk och Alkavare kapell. Ett rikhaltigt bildmaterial presenterades. Efter kaffestunden i ungdomsgården avhöll sedan Linnésamfundet Polcirkeln sitt årsmöte.

Bröderna Erkki och Esko Alasaarela, båda professorer från Uleåborg, presenterade på kvällen i kyrkan sin bok om Lars Levi Læstadius predikningar där naturen används för att synliggöra tron. Bokens titel är "Laestadiuksen Jalanjäljillä", på svenska "I Læstadius fotspår", och innehåller en utsökt samling foton från naturen i Jäkkvik, Kvikkjokk, Karesuando och Pajala.

Epilog

LMV:s eldsjälur och grundare Anneli Mäkinen, Dan Elenius, Bertil Kero och Hans Læstadius avtackades i samband med Kvikkjokk-dagarna för sina insatser, med varsitt ex av ovan nämnda bok. Vår revisor Kerstin Mäki, samt Læstadiusarkivets upphovsman och vårdare Lauri Koistinen, har också förärats ett ex av samma bok.